

VIII. IN MEMORIAM

Profesor Krzysztof Krasowski (1955–2025)

W dniu 11 marca 2025 r. w Poznaniu zmarł prof. dr hab. Krzysztof Krasowski. Jego odejście jest niepowetowaną i bolesną stratą nie tylko dla społeczności Wydziału Prawa i Administracji UAM, z którym przez blisko pół wieku Profesor Krasowski był związany, i dla kurczącego się poznańskiego środowiska historycznoprawnego, ale także dla całej wspólnoty akademickiej Poznania i – szerzej – polskiej nauki prawa. Również redakcja „Czasopisma Prawno-Historycznego” z wielkim smutkiem przyjęła informację o śmierci Profesora, który przez lata pełnił funkcję sekretarza redakcji. Tym samym wśród osób aktywnie zaangażowanych w działalność „Czasopisma” powstała kolejna dotkliwa wyrwa w ciągu zaledwie kilku lat.

Profesor Krzysztof Krasowski urodził się 30 sierpnia 1955 r. w Gnieźnie i gnieźnianinem pozostał do końca swego życia, zachowując szczególny sentyment dla tego miasta. Jego rodzicami byli Pankracy Krasowski, zawodowy wojskowy, i Helena z d. Wojtkowiak, gospodyni domowa. Ojciec Profesora pochodził z Kresów Wschodnich i część krewnych rodziny Krasowskich nadal mieszka w Ukrainie, dzieląc dziś dramatyczne losy tego państwa i narodu.

Profesor Krzysztof Krasowski często w rozmowach podkreślał niezwykle więzi, jakie łączyły go z ojcem, i wpływ, jaki miał on na jego rozwój. To właśnie Pankracy Krasowski, będąc aktywnym działaczem sportowym w regionie gnieźnieńskim, zaszczerpił synowi miłość do sportu, a szczególnie żużla i futbolu, których Profesor Krasowski był namiętnym kibicem przez całe życie. Więź tę przerwała przedwczesna śmierć ojca, którą Profesor Krasowski przeżył niezwykle boleśnie, gdyż miała ona miejsce w niezwykle ważnym momencie dla każdego młodego człowieka – matury i podejmowania decyzji o studiach.

Profesor Krzysztof Krasowski ukończył bowiem w 1974 r. z wyróżnieniem („Złoty Medal”) I LO w Gnieźnie im. Bolesława Chrobrego, co według ówczesnych

przepisów zapewniało mu wstęp na wybrany kierunek studiów dowolnej uczelni, zgodny z profilem ukończonej klasy. Niestety, śmierć Pankracego Krasowskiego i trudna sytuacja materialna rodziny przekreśliła plany syna podjęcia studiów na wymarzonej geofizyce na AGH w Krakowie.

W tym trudnym momencie wielką pomoc Krzysztofowi Krasowskiemu okazał przyjaciel rodziny, prof. Jerzy Wisłocki (1928–2008), znawca prawa wyznaniowego, kanonista i historyk ustroju z Wydziału Prawa UAM. Połączyła ich na wiele lat silna relacja oparta na szacunku, przyjaźni, wreszcie naukowej inspiracji. To właśnie dzięki zachęce prof. Wisłockiego Krzysztof Krasowski w 1974 r. został studentem I roku historii na Wydziale Historyczno-Filozoficznym UAM. Pomimo bardzo dobrych ocen uzyskiwanych na studiach historycznych, które owocowały studenckimi stażami naukowymi odbywanymi na Bałkanach pod kierunkiem pioniera poznańskiej bałkanistyki prof. Włodzimierza Pająkowskiego (1934–1992), trudna sytuacja rodzinna zmusiła Krzysztofa Krasowskiego do porzucenia historii na rzecz studiów prawnych na Wydziale Prawa UAM, na które przeniósł się za zgodą rektora i dzięki wysokiej średniej.

Studia ukończył z wyróżnieniem w 1979 r. i z dniem 1 września tego roku został zatrudniony jako asystent stażysta, a następnie mianowany asystentem (1 lipca 1980 r.), w Zakładzie Historii Państwa i Prawa Polskiego XIX i XX wieku Instytutu Historii Państwa i Prawa, którym kierował prof. Zdzisław Kaczmarczyk (1911–1980). Dla prof. Kaczmarczyka, jednej z legend Wydziału, było to ostatecznie zatrudnienie młodego pracownika naukowego w Instytucie gdyż zaledwie dwa tygodnie później, u progu polskiego Sierpnia, zakończył życie.

Z Zakładem Historii Państwa i Prawa Polskiego, a następnie Katedrą Historii Ustroju Państw, pomimo wielu zmian organizacyjnych, Profesor Krasowski był związany do końca życia. To właśnie w niej, mianowany w 1981 r. starszym asystentem, pod kierunkiem prof. Wisłockiego napisał i obronił pracę doktorską pt. *Próby unifikacji prawa wyznaniowego w II RP* (1984). Dysertacja ta, wydana drukiem cztery lata później przez PWN pod zmienionym tytułem jako *Związki wyznaniowe w II RP* (Warszawa 1988), stała się sensacją naukową i zwróciła uwagę na młodego badacza. Prof. Jerzy Wisłocki był także opiekunem naukowym rozprawy habilitacyjnej Krzysztofa Krasowskiego, którą ten poświęcił myśli polityczno-prawnej przedwojennej hierarchii kościelnej (*Episkopat katolicki w II RP. Myśl o ustroju państwa*, Poznań 1992). Uzyskanie habilitacji zintensyfikowało zarówno aktywność naukową, jak i organizacyjną Krzysztofa Krasowskiego, co zaowocowało w 1995 r. mianowaniem na stanowisko profesora nadzwyczajnego, a dekadę później – nadaniem przez prezydenta Lecha Kaczyńskiego tytułu naukowego profesora nauk prawnych (2007).

Awanse naukowe stanowiły odbicie rozległego diapazonu zainteresowań badawczych Profesora Krasowskiego. Historia ustroju Polski, porównawcza historia

państwa i prawa, prawo konstytucyjne, prawo o szkolnictwie wyższym, dzieje Kościoła, dzieje administracji i myśli administracyjnej, historia szkolnictwa wyższego w Polsce, dzieje Uniwersytetu Poznańskiego, a wreszcie prawo wyznaniowe, którego Profesor był czołową postacią w Polsce – to wszystko były przedmioty Jego rozważań naukowych. Do dziś prace Profesora poświęcone polskiemu konkordatowi z 1925 r., polityce wyznaniowej Polski Ludowej czy dziejom Uniwersytetu Poznańskiego uznawane są za podstawowe dla podejmujących badania nad poruszoną w nich tematyką.

Wraz z awansami naukowymi rozwijała się aktywność Profesora Krasowskiego na niwie organizacyjnej. Zresztą jak przyznawał w rozmowach, już od czasów liceum był politycznie i organizacyjnie zaangażowany, co uznawał za powinności uczonego i prawnika. Pełnił zatem liczne funkcje zarówno na macierzystym Wydziale, jak i w strukturach Uniwersytetu. Był kierownikiem Zaocznego Studium Prawa WPiA (1993–1995), prodziekanem ds. studenckich (1996–2002), członkiem i przewodniczącym wielu wydziałowych i uniwersyteckich gremiów i komisji. To właśnie Profesor opracował i przeprowadził reformę studiów prawniczych, a także dostosował studia na Wydziale Prawa i Administracji UAM oraz na Uniwersytecie Viadrina we Frankfurcie do wymagań procesu bolońskiego. To również Jemu Uniwersytet zawdzięcza do dziś obowiązujący Statut UAM, nad którym przez trzy lata pracował jako przewodniczący Komisji Prawnej Senatu i wiceprzewodniczący Rectorskiej Komisji Statutowej. Ukoronowaniem tej działalności była godność prorektora UAM ds. nauki, którą społeczność akademicka powierzyła Profesorowi Krasowskiemu dwukrotnie w latach 2008–2016. Należał do licznych towarzystw naukowych i był członkiem redakcji kilku periodyków naukowych, w tym właśnie „Czasopisma Prawno-Historycznego” w latach 1984–2014. Niestety postępująca choroba zmusiła Profesora do przejścia na przedwczesną emeryturę na cztery lata przed śmiercią.

Profesor Krzysztof Krasowski był lubianym wykładowcą, choć surowym egzaminatorem. Egzaminował z historii ustroju państw, historii prawa publicznego, historii państwa i prawa Polski, wreszcie z historii administracji i prawa wyznaniowego. Profesor lubił dopytywać, stawiał niebanalne pytania, szukał u studenta iskry w myśleniu, co prowadziłyby do dialogu. Podobnie traktował kandydatów na studia prawnicze, w czasach gdy o przyjęciu decydował egzamin wstępny m.in. z historii i wiedzy o społeczeństwie. Dlatego Profesor nie lubił egzaminów pisemnych, które w okresie umasowienia studiów prawniczych stały się standardem, choć akurat przeniesienie egzaminów wstępnych wraz z wejściem nowej matury powitał z zadowoleniem.

A jakim Profesor Krzysztof Krasowski był człowiekiem? Piszący te słowa miał zaszczyt być uczniem Profesora i cieszyć się Jego przyjaźnią. Był On człowiekiem dobrym, mądrym, życzliwym światu i ludziom. Przez blisko pół wieku tworzył udany

związek małżeński ze swą pierwszą, licealną miłością – Barbarą. Był też szczęśliwym Ojcem i Dziadkiem.

Odszedł Człowiek i Uczony wielkiej wiedzy i kultury, o wspaniałym, ujmującym sposobie bycia, błyskotliwy kompan i gawędziarz. Będzie Go nam bardzo brakowało.

Maksymilian Stanulewicz

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland

<https://orcid.org/0000-0002-0259-3570>